

Bamble kommunes Eierskapsmelding

For perioden 2024-2028 Vedtatt av kommunestyre i sak 160/24, 12.12.2024

1. Innledning	3
2. Hensikten med Bamble kommunes eierskap.....	4
2.1 Mål med kommunens eierskap og kategorisering av eierskap	4
2.1.1 Selskap i kategori 1 – bærekraftige forretningsmessige formål.....	4
2.1.2 Selskap i kategori 2 – bærekraftige områdepolitiske formål	5
2.1.3 Alternative organisasjonsmodeller	5
3. Bamble kommunes eierskap.....	6
3.1. Ulike selskaps- og samarbeidsformer	6
3.1.1 Kommunalt foretak – KF (kommuneloven kap. 9)	6
3.1.2. Interkommunalt politisk råd (kommuneloven kap. 18)	6
3.1.3. Kommunalt oppgavefellesskap (kommuneloven kap. 19)	6
3.1.4. Vertskommunesamarbeid (kommunelovens kap. 20)	7
3.1.5 Interkommunalt selskap – IKS (lov om interkommunale selskaper)	7
3.1.6 Aksjeselskap – AS (Aksjeloven)	7
3.1.7 Stiftelser (Stiftelsesloven)	7
3.2 Valg av selskap/samarbeidsform	8
3.3 Oversikt over kommunens eierskap/samarbeid	9
3.4 Bamble kommunes selskaper og målet med eierskapet	10
3.4.1 Kategori 1 - bærekraftige forretningsmessige formål.....	10
3.4.2 Kategori 2 - Bærekraftige sektorpolitiske formål	10
3.4.3 Interkommunale selskap.....	12
3.4.4 Interkommunalt politisk råd (IPR)	14
3.4.5 Kommunale oppgavefellsskap (KO)	15
3.4.6 Vertskommunesamarbeid	16
3.4.7 Kommunale foretak.....	17
3.4.8 Andre samarbeid	18
3.4.9 Stiftelser	18
4 Roller.....	20
5. Eierstyringsprinsipper Bamble kommune	23
5.2 Selskapenes utøvelse av eierstyringsprinsippene	24
5.2.1 Prioritering av arbeidet med eierstrategi pr selskap/samarbeid.....	24
5.3. Praktisk styring etter vedtatte prinsipper	24
6. Administrativ oppfølging av kommunens eierskap.....	31
7. Henvisning til lover og øvrig kunnskap	32

1. Innledning

I henhold til kommunelovens § 26-1 er kommunen forpliktet til å ha en eierskapsmelding som følger opp kommunens eierstyring.

Eierskapsmeldingen redegjør for:

- Hvorfor Bamble kommune eier selskap/foretak og deltar i samarbeid med andre kommuner.
- Hva Bamble kommune eier, og hvilke samarbeid kommunen deltar i.
- Hvordan Bamble kommune utøver sitt eierskap/deltakelse i samarbeid med andre kommuner om løsning av ulike oppgaver ved å vedta prinsipper for eierstyring og kommunens forventninger til ulike selskap og samarbeid.

Eierskapsmeldingen er kommunestyrets redskap for praktisering av en målrettet, forutsigbar og langsiktig eierskapspolitikk. Eierskapsmeldingen skal blant annet bidra til ønsket politisk styring og kontroll ved å gi rammer til valgte representanter til generalforsamlinger og representantskap. Styremedlemmenes rolle og ansvar i ulike selskap er også omtalt.

Eierstyringsprinsippene i eierskapsmeldingen gjelder for alle selskap/foretak/interkommunale samarbeid der kommunen har eierinteresser eller er deltaker. Dette gjelder uavhengig av om det er kommunale foretak eller selskaper Bamble kommune eier alene eller sammen med andre (delt eierskap).

Eierbegrepet i eierskapsmeldingen må derfor forstås som eierskap til andeler i aksjeselskap og kommunale selskaper, samt kommunens rolle som deltaker i samarbeid med andre kommuner, eksempelvis kommunale oppgavefelleskap og vertskommunesamarbeid.

Gjennom eierskapsmeldingen vedtar kommunestyret de overordnede prinsipper kommunestyret ønsker skal være gjeldende i forvaltningen av sine eierposisjoner. Videre omhandles blant annet eiers forventninger til bærekraftig samfunnsansvar, premisser for valg av styremedlemmer og forventninger om avkastning og utbytte. Det understrekes at kommunestyrevedtak om eierstyringsprinsipper ikke er bindende for de selvstendige rettssubjektene med mindre dette er nedfelt i vedtekter, som er vedtatt av generalforsamling, representantskap eller på annen måte gjort forpliktende gjennom selskapets egne organer. Kommunale foretak har kommunestyret som sitt øverste organ og er derfor bundet av den vedtatte eierskapsmeldingen. Eierskapsmeldingen legger også rammeverket for kommunedirektørens oppfølging av eierskapsmeldingen.

Eierskapsmeldingen er delt inn i tre hoveddeler. Den første omhandler hensikten med Bamble kommunes deltakelse/eierskap i ulike samarbeid med andre kommuner. Eierskapet blir delt inn i hva som er de ulike formål med eierskapet.

Den andre hoveddelen omhandler hva Bamble kommune eier. Her forklares kort de ulike selskaps- og samarbeidsformer. Så forklares det hvorfor Bamble kommune eier/deltar i samarbeid med andre kommuner. Eierskapet blir videre delt inn i ulike formål med eierskapet. Hensikten med dette er å skille at de ulike selskapene/samarbeidene har ulikt kommersielt fokus.

Siste del angir hvordan Bamble kommune utøver eierskap gjennom eierstyringsprinsippene.

2. Hensikten med Bamble kommunes eierskap

Hoveddelen av de oppgavene Bamble kommune er satt til å løse utføres av kommunen selv. Det er imidlertid mulighet for at kommunen overlater noen av sine oppgaver til andre organisasjonsformer som kommunale foretak, ulike former for interkommunale samarbeid, aksjeselskaper og stiftelser. Slike organisasjonsformer er regulert av særlover som omfatter den enkelte organisasjonsform, som for eksempel aksjeloven, lov om interkommunale selskaper, kommuneloven m.m., som må følges av kommunen som eier eller deltaker i et samarbeid med andre kommuner.

Det er ulike årsaker til at Bamble kommune har valgt andre organisasjonsformer enn sin egen organisasjon for å løse en del av sine oppgaver. Det kan være ressursbesparende, og egne operative selskaper kan være en god modell for økonomisk og politisk kontroll, samt et mer resultatorientert lokaldemokrati. Forutsetningen for dette er at kommunen evner å benytte de styringsmuligheter loven gir for de respektive selskaper. Dersom den politiske kontrollen blir for dårlig, kan det føre til at de folkevalgte mister innflytelse. En god oppfølging innenfor lovens styringsmuligheter vil kunne gi grunnlag for å sikre god og riktig ressursutnyttelse, samt god avkastning på kapital som er plassert i selskapene.

2.1 Mål med kommunens eierskap og kategorisering av eierskap

Bamble kommunes eierskap kan deles inn i 2 kategorier:

Kategorisering		Overordnet mål
1.	Bærekraftige forretningsmessige formål	Høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer
2.	Bærekraftige områdepolitiske formål	Bærekraftig og mest mulig effektiv oppnåelse av områdepolitiske mål

Den første kategorien knytter seg til selskap der det forventes avkastning over tid. Den andre kategorien er selskaper som løser områdepolitiske og samfunnsmessige formål mest mulig effektivt. Her følger vi samme inndeling som staten har i sin eierskapsmelding. Staten har tatt inn begrepet bærekraft for i større grad å ta hensyn til klima- og miljø i virksomheten til selskapene. Dette er også viktig for Bamble kommunes eierskap. Det vurderes derfor at Bamble kommunes mål med sitt eierskap kan være tilsvarende som for statens eierskap.

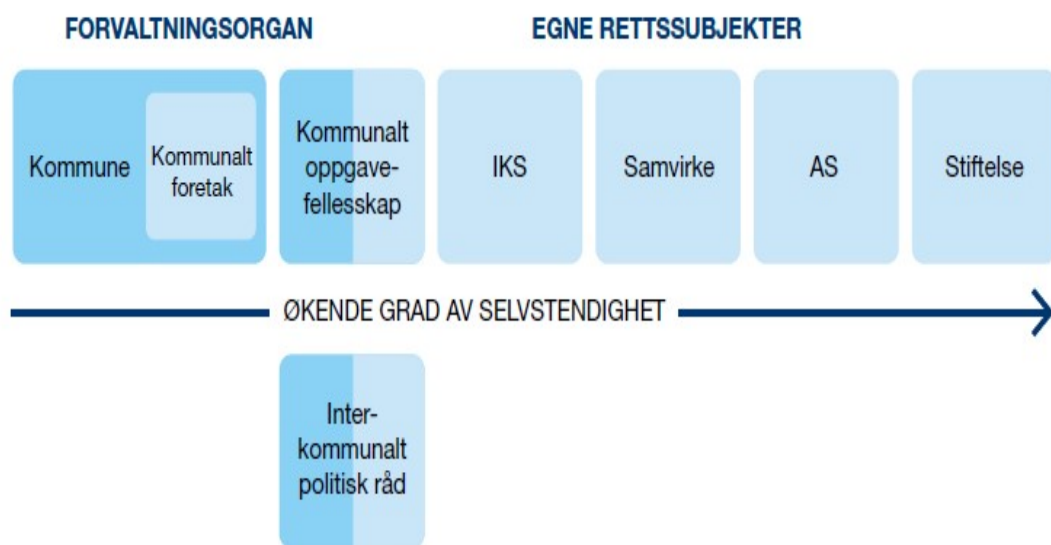
2.1.1 Selskap i kategori 1 – bærekraftige forretningsmessige formål

Selskapene i denne kategorien har det formål at avkastningen skal maksimeres ved at selskapet søker høyest mulig verdi på egenkapitalen. Det er selskapets totale avkastning inklusive utbytter som legges til grunn for vurdering av måloppnåelse. Selskapet må balansere hensyn til økonomi, sosiale og miljømessige forhold, slik at avkastningen over tid ikke reduserer kommende generasjoners mulighet til å få dekket sine behov. Avkastningen i form av utbytte brukes til kommunal tjenesteproduksjon. Det er allikevel ikke ett mål i seg selv å eie mange selskaper med kun avkastning som formål. Likevel forventes det at selskapene over tid bringer inntekter til kommunen.

2.1.2 Selskap i kategori 2 – bærekraftige områdepolitiske formål

Her er det selskaper/samarbeid som løser områdepolitiske oppgaver, eller samfunnsoppgaver som det har vært vurdert som hensiktsmessig/fornuftig å legge i egne selskap/samarbeid. Primært opererer ikke disse selskapene i konkurranse med andre selskaper. Selskapene skal ha mest mulig effektiv måloppnåelse innenfor rammen av tildelte ressurser. Samtidig skal dette skje innenfor bærekraftige rammer, hvor selskapet skal balansere hensynet til økonomi, sosiale og miljømessige forhold, uten å redusere kommende generasjoners mulighet til å få dekket sine behov.

2.1.3 Alternative organisasjonsmodeller

3. Bamble kommunes eierskap

Kapitlet omhandler en kort beskrivelse av de ulike selskaps- og samarbeidsformer som Bamble kommune deltar i. Videre gis det en oversikt over Bamble kommunes eierskap og samarbeid. For ytterligere informasjon, anbefales det å se på lovdata.no eller KS "anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll".

3.1. Ulike selskaps- og samarbeidsformer

Eierorganenes ansvar og oppgaver er regulert i de respektive lovverk, som aksjeloven, lov om IKS og kommuneloven. Kommunelovens kapittel 22 har pålagt kommunestyret å føre tilsyn og kontroll uansett selskapsform. Kontrollutvalget har ansvar for å påse at det føres tilsyn og kontroll, herunder eierskapskontroll, jf. kommunelovens § 23-4.

3.1.1 Kommunalt foretak – KF (kommuneloven kap. 9)

Kommunalt foretak kan brukes der kommunen ønsker å gi virksomheten en noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen. Dette reguleres etter kommunelovens kap. 9. Et kommunalt foretak er ikke en egen juridisk enhet/virksomhet/selskap, men en del av kommunen som rettssubjekt. Kommunen har ansvaret for foretakets forpliktelser. Foretaket ledes av et styre som er valgt direkte av kommunestyret. Foretaket har derfor ikke ett eierorgan, slik som virksomheter som er organisert etter selskapslovgivning.

Daglig leder står i linje under styret som igjen er underlagt kommunestyret. Foretaket er underlagt kommunestyrets budsjettmyndighet. Kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet jf kommunelovens § 13. Men kommunedirektøren kan imidlertid kreve at vedtak ikke effektueres før kommunestyret har behandlet saken.

3.1.2. Interkommunalt politisk råd (kommuneloven kap. 18)

To eller flere kommuner kan opprette ett interkommunalt politisk råd. Rådet kan ikke fatte enkeltvedtak, men kan gjøre vedtak om interne forhold i samarbeidet og forvalte tilskuddsordninger. Den enkelte deltaker/kommune har ubegrenset ansvar for sin andel av rådets forpliktelser. Rådets øverste eierorgan er representantskapet. En skriftlig samarbeidsavtale, som skal vedtas av hvert enkelt kommunestyre, regulerer samarbeidet mellom kommunene.

3.1.3. Kommunalt oppgavefellesskap (kommuneloven kap. 19)

To eller flere kommuner kan opprette et kommunalt oppgavefellesskap. Oppgavefellesskapet kan ikke fatte enkeltvedtak, men kan gjøre vedtak om interne forhold i samarbeidet og forvalte tilskuddsordninger. Den enkelte kommune/deltaker har ubegrenset ansvar/har alt ansvar for sin andel av oppgavefellesskapets forpliktelser. Oppgavefellesskapets øverste eierorgan er representantskapet. En skriftlig samarbeidsavtale, som skal vedtas av kommunestyret, regulerer samarbeidet mellom deltakerne.

3.1.4. Vertskommunesamarbeid (kommunelovens kap. 20)

Kommunen kan overdra lovpålagte og administrative oppgaver til en vertskommune, herunder adgang til å treffe enkeltvedtak, og derved også overdra sitt arbeidsgiveransvar til den kommunen som skal utøve disse oppgavene. Vertskommunens myndighet fremkommer av samarbeidsavtalen, som alle kommunestyrene må vedta. Kommuneloven deler vertskommunesamarbeid inn i administrative vertskommunesamarbeid og vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemd.

- Administrativt vertskommunesamarbeid
En kommune kan avtale med en annen kommune at vertskommunen kan utføre oppgaver og gjøre vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning. Det er kommunestyret i den/de kommunene som overfører oppgaver til vertskommunen som må gjøre vedtak om å delegerer myndighet til kommunedirektør i vertskommunen. Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet i saker der myndigheten er delegert.
- Vertskommune med felles folkevalgt nemd
Kommuner som deltar i et vertskommunesamarbeid, kan avtale å opprette en felles folkevalgt nemd i vertskommunen. Nemden kan gis myndighet til å treffe vedtak i alle typer saker hvor ikke annet følger av lov. Kommunestyrene delegerer selv den samme myndighet til nemden. Nemden kan videredelegere til kommunedirektøren i vertskommunen, myndighet til å fatte vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning.

3.1.5 Interkommunalt selskap – IKS (lov om interkommunale selskaper)

IKS kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Selskapets øverste eierorgan er representantskapet. IKS følger samme krav om offentlighet som det kommunene har. Dermed er representantskapsmøtene offentlige på lik linje med politiske møter.

3.1.6 Aksjeselskap – AS (Aksjeloven)

Et AS kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, sammen med andre kommuner og fylkeskommuner, eller sammen med andre. I et AS begrenses eiernes økonomiske ansvar til den aksjekapitalen som er skutt inn. Et AS er forpliktet til enhver tid å ha en egenkapital som er forsvarlig ut ifra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. Selskapets øverste organ er generalforsamlingen.

3.1.7 Stiftelser (Stiftelsesloven)

Kommuner og fylkeskommuner kan også etablere stiftelser. En stiftelse er ett selvstendig rettssubjekt. Det er lov om stiftelser (stiftelsesloven) av 15. Juni nr. 59 som regulerer denne organisasjonsformen. Oppretterne (kommunen/fylkeskommunen) fastsetter formålet. Stiftelser har ingen eiere. Stifterne kan ikke løse opp stiftelsen. Stiftelser er kun en hensiktsmessig organisasjonsform der det er ønske om å gjøre virksomheten helt uavhengig av kommunen. Verken oppretteren eller andre, kan med grunnlag i eiendomsretten utøve styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel av stiftelsens overskudd.

3.2 Valg av selskap/samarbeidsform

Ved selskapsetablering er det viktig med høy grad av bevissthet rundt valg av selskaps-/samarbeidsform. Valg av selskapsform må vurderes ut fra hvilke muligheter og begrensninger som ligger i de aktuelle organisasjonsformene/samarbeidsformene opp mot mål og hensyn som kommunen ønsker å ivareta ved selskaps-/samarbeidsformen etablering. Figuren nedenfor redegjør for de sentrale vurderingene som bør ligge til grunn for valg av selskapsform/samarbeid.

Vurdering som bør ligge til grunn for valg av selskapsform	
Vurdering av risiko	Risikovurdering i forhold til økonomi, markedsforhold, tjenestene/oppgavene selskapet skal sørge for, forholdet til interessenter mv.
Fleksibilitet på eiersiden	Selskapsform er av betydning i henhold til hvem som kan være eiere/deltakere. Aksjeselskap (AS) gir stor fleksibilitet på eiersiden og muliggjør samarbeid mellom stat, fylkeskommune, kommuner og private aktører. I et interkommunalt selskap (IKS) kan kun kommuner, fylkeskommuner og andre interkommunale selskap være deltakere. Et kommunalt foretak (KF) er en del av kommunen som rettssubjekt og kan derfor ikke ha andre eiere. De to sistnevnte selskapsformene åpner ikke opp for privat deltakelse.
Behov og mulighet for eierstyring	Selskapsform vil påvirke kommunens mulighet til å utøve eierstyring overfor selskapene. I et kommunalt foretak (KF) er kommunestyret eierorgan. Kommunestyret har utstrakt mulighet til å utøve eierstyring overfor foretakene, jf. kommunelovens kapittel 9. Kommunens styringsmulighet overfor aksjeselskap (AS) er mer begrenset. Behovet for styring og kontroll med selskapenes virksomhet må vurderes opp mot selskapenes behov for handlingsrom og kommunens ansvar knyttet til selskapenes forpliktelser. Valg av selskapsform vil påvirkes av kommunens mål og strategier for virksomheten selskapene skal forestå.
Økonomiske forpliktelser	Hvilket økonomisk ansvar det er ønskelig å ha knyttet til selskapets forpliktelser. Kommunen vil hefte ubegrenset for forpliktelsene til et kommunalt foretak (KF). I et interkommunalt selskap (IKS) vil kommunen hefte ubegrenset for en prosentdel (eierandel) av selskapets forpliktelser. Kommunen vil ha et begrenset ansvar overfor et aksjeselskap (AS)
Forholdet til lover og forskrifter	Selskapsform kan være av betydning i forhold til hvorvidt selskapet er omfattet av ulike lover og forskrifter. Kommunalt eide selskap kan for eksempel være omfattet av lov om offentlige anskaffelser, offentlighetsloven mv.
Delegasjon av myndighet	Selskaps- og organisasjonsform vil påvirke muligheter/begrensninger i forhold til delegering av myndighet.
Skatte- og avgiftsmessige forhold	Selskapsform er av betydning for hvorvidt selskapet er berettiget for momskompensasjon (kompensasjonsloven). Selskapsform kan også være av betydning ved vurdering av begrensninger i skatteplikt, herunder ved en helhetlig vurdering av hvorvidt selskapet har erverv til formål.

3.3 Oversikt over kommunens eierskap/samarbeid

Bamble kommune er eier eller deltaker i følgende selskap/samarbeid

	Eierandel/ kommunelov §	Vertskommune (samarbeidende kommuner)	Kategori eierskap
Aksjeselskaper - kat. 1 (AS)			
Skagerak Energi AS	3,34%		1
Greve Biogass AS	4,3%		1
Aksjeselskaper – kat. 2			
Frier Vest Holding AS –	22,05%		2
Skjærgårdhallen AS	100%		2
E 134 Haukelivegen AS	2,2%		2
Visit Telemark AS	1,19%		2
Skien Dalen Skipsselskap AS	0,29%		2
Sirkulær bestiller AS	1,5%		2
Grep Grenland AS	15%		2
Interkommunale selskap (IKS)			
Renovasjon i Grenland IKS (RiG)	15,08%		2
Grenland Brann og Redning IKS (GBR)	11,6%		2
Grenland Havn IKS	33,33%		2
Gea Norvegica Geopark IKS	2,75%		2
Vestfold og Telemark revisjon IKS (VTR)	4,3%		2
Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS	2,9%		2
Sør-Øst 110	2,1%		2
IKA Kongsberg IKS	2,5%		2
Interkommunalt politisk råd (IPR)			
Grenlandssamarbeidet Interkommunalt politisk råd	§18		2
Kommunale oppgavefellesskap (KO)			
Det kommunale oppgavefellesskapet, Grenlandssamarbeidet	§19		2
Grenland friluftsråd, kommunalt oppgavefellesskap	§19		2
Start Grenland KO	§19		2
Kommunalt oppgavefellesskap for klima- og miljøberedskap i Telemark	§19		2
Vertskommunesamarbeid - adm			
IT-samarbeidet i Grenland (ITG)	§ 20	Skien	2
Grenlandskommunenenes innkjøpsenhet (GKI)	§ 20	Skien	2
Krisesenteret i Telemark	§ 20	Skien	2
Miljøretta Helsevern i Grenland	§ 20	Porsgrunn	2
Tolketjenesten i Grenland	§ 28-1b (gml. Kom.lov)	Porsgrunn	2
Barnevernsvakten i Telemark	§ 20	Skien	2
Alarmsentralen Telemark	§ 20	Skien	2
Kommunale Foretak (KF)			
Frisk Bris KF	100%		
Andre samarbeid			
Vannområde Skien- Grenlandsfjordene		Porsgrunn	2
Geodatasamarbeidet i Grenland		Porsgrunn	2
Stiftelser			
Stiftelsen for utleieboliger			
Stiftelsen Seljord Folkehøgskole			

3.4 Bamble kommunes selskaper og målet med eierskapet

Selskapene er i det følgende fordelt på kategoriene med en kort beskrivelse av selskapet/samarbeidet samt angivelse av kommunens mål med eierskapet i selskapet/samarbeidet.

3.4.1 Kategori 1 - bærekraftige forretningsmessige formål

3.4.1.1 Skagerak Energi AS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i produksjon, omsetning og overføring av elektrisk kraft og annen energi, samt virksomhet som har tilknytning til dette, herunder deltakelse i andre selskaper.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er kun forretningsmessig. Selskapet skal levere konkurransemessig avkastning basert på forretningsmessig drift innenfor bærekraftige rammer.

3.4.1.2 Greve Biogass AS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i å utvikle verdikjeder basert på biologisk avfall og annet avfall med produksjon av biogjødsel, biogass, biohydrogen, biokull, grønn CO2 og andre beslektede energi og gjødsels produkter.

Kommunens eierskap:

Målet med kommunens eierskap er å bidra til å utvikle grønn verdiskapning basert på biogass fra matavfall og slam. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

3.4.2 Kategori 2 - Bærekraftige sektorpolitiske formål

3.4.2.1 Frier Vest Holding AS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i å kjøpe, selge, eie, drive og utvikle næringseiendom, samt hva dermed står i forbindelse, herunder deltakelse i andre selskaper. Selskapets virksomhet skal drives etter forretningsmessige prinsipper og dermed med et kommersielt formål.

Kommunens eierskap

Utviklingen av bærekraftig næringsutvikling har vesentlig betydning for utviklingen av Bamble kommune og for regionen. Gjennom eierskap i selskapet skal Bamble kommune bidra til en ønsket samfunnsutvikling. Det er et langsiktig perspektiv på investeringen, der det på sikt kan gi grunnlag for avkastning som ligger på nivå med kommunens øvrige langsiktige finansinvesteringer.

3.4.2.2 Skjærgårdhallen AS

Om selskapet

Oppføring og drift av aktivitetshall, samt ved aksjetegning eller på annen måte gjøre seg interessert i andre foretak med tilknytning til idrettsformål. Eventuelt overskudd som følge av selskapets virksomhet skal ikke tilfalle selskapets aksjonærer, men anvendes til beste for idretten i kommunen.

Kommunens eierskap

Utvikling av og fokus på å være med å utvikle tilbud som styrker folkehelse med fokus på forebyggende arbeid og rehabilitering, og skape arena for kulturelle og kommersielle arrangementer.

3.4.2.3. E134 Haukelivegen AS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i å arbeide for utbygging og standardheving av E134 Haukelivegen og RV23. I tillegg kan selskapet arbeide for å fremme interessene til viktige sidegreiner til denne transportkorridoren, etter fylkesvise prioriteringer, når dette styrker arbeidet for korridoren.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er å bidra til utbygging og standardheving av E134, og viktige sidegreiner.

3.4.2.4. Visit Telemark AS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i produktutvikling, markedsføring og salg av aksjonærenes reiselivsprodukter på oppdragsbasis, service overfor aksjonærene, fylkeskommunen og kommuner på oppdragsbasis, samt alt som står i forbindelse med reiseliv.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er å stimulere til utvikling av Telemark og Bamble som reisemål.

3.4.2.5 Skien Dalen Skipsselskap AS

Om selskapet

Drive turisttrafikk i Telemarkvassdraget.

Kommunens eierskap

Dette er mer et symbolsk eierskap. Kommunen eier en meget liten del av dette selskapet.

3.4.2.6 Sirkulær bestiller AS

Om selskapet

Selskapets virksomhet er gjennom anbudskonkurranser å ta ansvar for behandling av det våtorganiske avfallet (matavfall og slam) med høy klimanytte til Aksjeeiere, samt alt som dermed står i forbindelse. Selskapet kan også utføre tjenester innenfor rammen av Selskapets formål og virksomhet for andre enn Aksjonærene. Sirkulær Bestiller AS drives etter prinsippet om selvkost som gjelder for beregning av selvkost for kommunale tjenester.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er knyttet til kostnadseffektiv behandling av det våtorganiske avfallet med forventning om høy klimanytte.

3.4.2.7. GREP Grenland AS

Om selskapet

Selskapets virksomhet er å være en bro til arbeidslivet og bidra til økt sysselsetting gjennom avklaring, arbeidstrening, kvalifisering, formidling eller andre tiltak/ aktiviteter. Produksjon, tjenesteleveranser, handel eller annen næringsvirksomhet er virkemidler i denne prosessen

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er å ha fokus på utenforskap og bidra til økt sysselsetting og arbeidsinkludering for flest mulig.

3.4.3 Interkommunale selskap

3.4.3.1. Renovasjon i Grenland IKS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i å bidra til kostnads- og miljøeffektiv drift av husholdningene og hyttenes renovasjonsordning. RiG skal gjennom sitt arbeid bidra til å redusere avfallets påvirkning av miljøet, samtidig som miljønyttan optimaliseres.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er knyttet til miljømessig og kostnadseffektiv drift av renovasjonstjenester for husholdninger og hytter.

3.4.3.2. Grenland brann og redning IKS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i å ivareta eierkommunenenes behov, plikter og oppgaver vedrørende brann- og ulykkesberedskap, brannforebyggende- og kontrollerende art, samt andre tiltak som naturlig hører inn under dette formål.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er en best mulig og mest mulig kostnadseffektiv ivaretagelse av kommunens ansvar knyttet til lover og forskrifter om brann- og

redningsspørsmål, ved å samarbeide med de deltagende kommuner i det interkommunale selskapet.

3.4.3.3. Grenland Havn IKS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i å sikre regionen en konkurransedyktig, framtidsrettet og miljøriktig infrastruktur for sjøtransport. Selskapet skal gjøre havnen til et effektivt trafikknutepunkt mellom ulike transportformer. Selskapet skal utøve den myndighet- og de forvaltningsoppgaver som er tillagt kommunene etter havne- og farvannsloven.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er å sørge for gode kostnads- og miljøeffektive havnetilbud til industri og næring i Grenland. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

3.4.3.4. Gea Norvegica Geopark IKS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i at Gea Norvegica Geopark IKS – Geoparken skal være en ressurs for kommunene i regionen for synliggjøring og promotering av sammenhengene mellom natur, kultur og samfunn til bruk i turistsammenheng, i undervisning og for befolkningen i området.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er å underbygge selskapets virksomhet, og nyte godt av selskapets tjenester.

3.4.3.5. Vestfold og Telemark revisjon IKS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i å utføre lovpålagte revisjonsoppgaver samt andre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne. I tillegg utføres revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper. Selskapet har ikke erverv til formål.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er å bidra til kostnadseffektiv revisjon av kommunens tjenester.

3.4.3.6. Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i å utføre den lovpålagte sekretærfunksjonen for deltakernes kontrollutvalg. Selskapet kan utføre tilsvarende oppgaver for andre bestillere.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er en kostnadseffektiv drift av kommunens lovpålagte kontrollutvalgssekretærfunksjon.

3.4.3.7. Sør-Øst 110 IKS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i å ivareta innbyggernes behov for profesjonell hjelp ved brann, ulykker, akutt forurensing og andre kriser gjennom et regionalt samarbeid med brannvesen og andre nødetater.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er kostnadseffektiv ivaretagelse av forskriftskrav om tilknytning til nødalarmsentral.

3.4.3.8. IKA KONGSBERG IKS

Om selskapet

Selskapets virksomhet består i lagring av fysisk og elektronisk arkiv på en slik måte at kommunens arkivmateriale kostnadseffektivt forvaltes i samsvar med gjeldende regel- og lovverk.

Kommunens eierskap

Målet med kommunens eierskap er kostnadseffektiv lagring av fysiske og elektronisk arkiv etter arkivloven.

3.4.4 Interkommunalt politisk råd (IPR)

3.4.4.1. Grenlandssamarbeidet Interkommunalt politisk råd

Om det interkommunale politiske rådet

Det interkommunale politiske rådet skal finne fram til samarbeidsfelter som bygger opp under avtalens bestemmelser og samtidig er rettet mot følgende målformuleringer:

- Grenlandssamarbeidet skal markedsføre regionens interesser blant annet gjennom å gi felles uttalelser i viktige saker for regionen, gjennom lobbyvirksomhet mv.
- Samarbeid med andre etater, organisasjoner og institusjoner som for eksempel fylkeskommunen/regionalt nivå, Statens vegvesen, Bane Nor mv., skal styrkes.
- Det skal samarbeides om kommunale tjenesteområder der dette kan gi økt kvalitet på tjenesten, redusert sårbarhet og/eller rimeligere tjenester for kommunenes innbyggere, i samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner
- Det skal arbeides aktivt med å oppnå et godt arbeidsmiljø i kommunene
- Regionens egenfølelse og identitet skal styrkes
- Regionen skal gjøres robust og slagkraftig opp mot sentrale myndigheter og organisasjoner
- Rasjonaliseringsgevinster i et regionalt perspektiv skal tas ut for gjennom det å øke innsatsen på prioriterte områder
- I prosjekter der felles lokalisering av oppgaver/tjenester skal utredes, bør en på et tidlig tidspunkt ha vurdert lokaliseringsspørsmålet
- Regionale samarbeidstiltak i Grenland skal tilstrebes å ha et differensiert lokaliseringsmønster, basert på forpliktende avtaler
- Over tid skal det tilstrebes en tilnærmet utjevning mellom kommunene når det gjelder lokalisering og desentralisering av oppgaver sett i lys av størrelse og innbyggertall

- Tjenesteproduksjon og organisering av kommunene skal moderniseres og fornyes, utfra lokale forutsetninger og behov i den enkelte kommune
- Grenland skal utvikles og markedsføres som en sterk og attraktiv region å bo- og jobbe i.

Kommunens mål med deltakelse i rådet

Målet med kommunens deltakelse er å utvikle samarbeidet mellom de deltakende kommuner i tråd med rådets formål.

3.4.5 Kommunale oppgavefellsskap (KO)

3.4.5.1. Det kommunale oppgavefellesskapet, Grenlandssamarbeidet

Om oppgavefellesskapet

Oppgavefellesskapets formål er å styrke samarbeidet i Grenlandsregionen, og være tett på arbeidet som utføres i Grenlandssamarbeidet Interkommunale Politiske Råd (IPR).

Kommunens mål med deltakelse i samarbeidet

Målet med kommunens deltakelse i oppgavefellesskapet er å bidra til, og dra nytte av, samarbeidsprosjekter og utfordringer som skal løses på tvers av kommunegrensene blant avtalepartene i oppgavefellesskapet.

3.4.5.2 Grenland friluftsråd, kommunalt oppgavefellesskap

Om oppgavefellesskapet

Friluftsrådet skal i samarbeid med deltakerkommunene, andre offentlige myndigheter og organisasjoner, fremme allsidig og miljøvennlig friluftsliv i den regionen deltakerkommunene omfatter, til beste for befolkningens trivsel og helse.

Kommunens mål med deltakelse i samarbeidet

Målet med kommunens deltakelse er å bidra med tilrettelegging av friluftsmuligheter i regionen.

3.4.5.3. Start i Grenland KO (vedtatt nedlagt fra 31.12.2024)

Om samarbeidet

Det kommunale oppgavefellesskapet har som formål å bidra til at flere nyetableringer i avtalekommunene lykkes, slik at det fører fram til flere gode bedrifter og arbeidsplasser.

Kommunens mål med deltakelse i oppgavefellesskapet

Målet med kommunens deltakelse i oppgavefellesskapet er å stimulere til innovasjon og næringsutvikling med det formål å skape flere arbeidsplasser.

3.4.5.4. Kommunalt oppgavefellesskap for klima- og miljøberedskap i Telemark KO

Om oppgavefellesskapet

Formålet med oppgavefellesskapet er å ivareta kommunene i Telemark sitt ansvar om å ha beredskap mot akutt forurensning og reservestyrker ved skogbrann, herunder også beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning, felles reservestyrker mot skogbrann, støttestyrker ved flom og andre klima og miljøhendelser som kan inntreffe.

Kommunens mål med deltakelse i samarbeidet

Målet med kommunens deltakelse i oppgavefellesskapet er å kostnadseffektivt ivareta deltakerkommunenes plikt til å ha en felles beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning, og egnede reservestyrker ved andre beredskapshendelser som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen deltakerkommunene, og som ikke dekkes av privat beredskap.

3.4.6 Vertskommunesamarbeid

3.4.6.1 IT-samarbeidet i Grenland (ITG)

Om samarbeidet

Samarbeide om felles IT-senter. ITG forplikter seg til å opptre samordnet ved valg av fagsystemer, utstyr og infrastruktur slik at viktige IT-funksjoner ivaretas på en kostnadseffektiv og kvalitetsmessig god måte.

Kommunens eierskap

Samarbeide om felles IT-senter for å oppnå kvalitetsmessige gode tjenester på en kostnadseffektiv måte.

3.4.6.2. Grenlandskommunenes innkjøpsenhet (GKI)

Om samarbeidet

Et overordnet mål for innkjøpssamarbeidet er å effektivisere innkjøpene gjennom samordning og gode rutiner. Dette innebærer at kommunene gjennom felles rammeavtaler og samordnede innkjøp skal oppnå stordriftsfordeler. GKI skal bidra til at alle anskaffelser gjennomføres i henhold til gjeldende lover, forskrifter og politisk vedtatte retningslinjer. Kompetansebygging i felles innkjøpsenhet skal bidra til høyere kvalitet på innkjøpsfunksjonen i kommunene.

Kommunens mål med deltakelse i samarbeidet

Målet med kommunens deltakelse i samarbeidet er å effektivisere innkjøp gjennom felles rammeavtaler og samordning av innkjøp. Dette, for å oppnå mest mulig kostnadseffektive innkjøp, bedre den interne kompetanse i Bamble kommune.

3.4.6.3. Krisesenteret i Telemark

Om samarbeidet

Samarbeidet skal sikre et godt og helhetlig krisesentertilbud til dem som er utsatt for vold eller trusler i nære relasjoner.

Kommunens mål med deltakelse i samarbeidet

Målet med kommunens deltakelse i samarbeidet er å sikre kostnadseffektivt og faglig kompetent krisesentertilbud.

3.4.6.4. Miljøretta helsevern i Grenland

Om samarbeidet

Samarbeidet skal fremme folkehelse og forbygge sykdom og skade, samt bidra til gode miljømessige forhold ved å ivareta deltakernes lovpålagte oppgaver innen miljørettet helsevern.

Kommunens mål med deltakelse i samarbeidet

Målet med kommunens deltakelse i samarbeidet er å sikre kostnadseffektive og gode tjenester innen miljøretta helsevern i Bamble.

3.4.6.5. Tolketjenesten i Grenland

Om samarbeidet

Samarbeidet skal levere tolketjeneste til deltakerkommunene.

Kommunens mål med deltakelse i samarbeidet

Målet med kommunens deltakelse i samarbeidet er å sikre kostnadseffektive tolketjenester.

3.4.6.6. Barnevernsvakt

Om samarbeidet

Samarbeidet skal yte tjenester knyttet til krise- og akuttberedskap for barnevernstjenesten, samt forestå felles barnevernsvakttjeneste på kveldstid, i helger og høytider.

Kommunens mål med deltakelse i samarbeidet

Målet med kommunens deltakelse i samarbeidet er å sikre kostnadseffektive og gode tjenester knyttet til barnevernsvakt.

3.4.6.7. Alarmsentralen Telemark

Om samarbeidet

Organisere og videreutvikle lovpålagte oppgaver innenfor beredskap, varsling om innbrudd og heisalarmering, trygghetsalarmer og velferdsteknologi.

Kommunens eierskap

Sørge for best mulig lovpålagte tjenester på en kostnadseffektiv måte.

3.4.7 Kommunale foretak

3.4.7.1. Frisk Bris KF

Om selskapet

Selskapet har som formål å drive arbeidsrettet rehabilitering for personer som har behov for bistand til å få, og beholde et arbeid. Foretaket skal arbeide for etatsovergripende samarbeid på system og individnivå, og stimulere til faglig samarbeid med aktuelle fagmiljø i distriktet. Foretaket skal gi opplæring innen arbeidsliv, grunnleggende sosiale ferdigheter, helse relatert mestring og påvirke til en strukturert livsførsel.

Kommunens eierskap

Legge til rette for lavterskeltilbud for egne ansatte og for innbyggere i Bamble kommune, herunder å jobbe for mindre utenforskap.

3.4.8 Andre samarbeid

3.4.8.1 Vannområde Skien – Grenlandsfjordene

Om samarbeidet

Samarbeider om vannforvaltning av vannområde Skien – Grenlandsfjordene

Kommunens mål med deltakelse

En bærekraftig og langsiktig forvaltning av våre felles sjøområder i Grenland.

3.4.8.2. Geodatasamarbeidet i Grenland

Om samarbeidet

Samarbeidet skal danne grunnlag for mer effektiv utnyttelse av samlede geodatafaglige ressurser hos avtalepartene, slik at både interne og eksterne brukere kan tilbys bedre og/eller billigere tjenester.

Kommunens mål med deltakelse i samarbeidet

Målet med kommunens deltakelse i samarbeidet er å sikre kostnadseffektive geodatatjenester.

3.4.9 Stiftelser

3.4.9.1 Stiftelsen Utleieboliger i Bamble

Om stiftelsen

Forestå oppføring og drift av utleieboliger og eldre senter i Bamble, og erverve eller forestå oppføring av andre bygg når de skal brukes til felles formål. Utleie av leiligheter kan bare skje etter tildeling av Bamble kommune.

3.4.9.2 Stiftelsen Seljord Folkehøgskole

Om stiftelsen

Formålet er å eie og drive folkehøgskole i Telemark. Den skal fremme allmennutdanning og folkeopplysning, og skal drives i samsvar med tradisjonen i folkehøgskolen, og ellers i samsvar med de lover og forskrifter som styresmaktene gir for slike skoler.

4 Roller

I de tilfellene der kommunen organiserer deler av virksomheten sin i egne rettssubjekter involveres flere aktører med ulike roller. En forutsetning for vellykket styring av selskapene er at rollenes innhold og ansvarsområde er tydelige og kjente. Det er kommunestyret og de øvrige politiske organene i kommunen som ivaretar de kommunale eierinteressene i de ulike selskapene og samarbeidene. Det er derfor hensiktsmessig for god eierstyring at de folkevalgte har forståelse for, og bevissthet rundt, roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

4.1 Eier

Kommunestyret er kommunens øverste ansvarlige myndighet, og kommunestyret innehar en eierrolle med hensyn til kommunens selskaper, eierinteresser, samarbeid og kommunale foretak. De folkevalgte er i den utstrekning eiere av selskaper som utfører viktige samfunnsmessige tjenester og en bevissthet rundt denne rollen, er sentralt for godt og meningsfullt eierskap.

Bamble kommunes eierrolle utøves av kommunestyret i øverste instans. I generalforsamlinger og representantskap er kommunens eierinteresser representert i form av politiske representanter. Som eier har kommunestyret et ansvar for å se til at formålet med virksomheten ivaretas, og at verdiene som disponeres av virksomheten forvaltes i tråd med de intensjoner som er gitt. Eierrollen utøves gjennom en kombinasjon av styrende dokumenter og vedtak i organene. Kommunestyrets rolle overfor de ulike selskapene avhenger av selskapets form.

4.1.2 Representantskap

Representantskapet har myndighet til å velge styrets medlemmer, inkludert styreleder og nestleder. Representantskapet har instruksjons- og omgjøringsmyndighet overfor styret, noe som betyr at de kan gi styret instruks og omgjøre styrets beslutninger. Gjennom selskapsavtalen kan det fastslås at visse saker må godkjennes av representantskapet før de kan iverksettes.

Disse mekanismene sikrer at representantskapet, som eierorgan har betydelig kontroll og innflytelse over selskapets ledelse og drift

4.1.3 Styret

Styret har det samlede ansvaret for forvaltningen av selskapet. Det innebærer organisering, ledelse, drift, budsjetter, økonomisk styring og kontroll, strategiutvikling, ansettelse og oppfølging av daglig leder, samt representasjon av selskapet utad. Styret er underlagt eierorganet. For et kommunalt foretak (KF) er dette kommunestyret, i et IKS er representantskapet eierorganet og i et AS er det generalforsamlingen som representerer eierorganet. Styrets myndighet er begrenset av de rammene som eierorganene har satt gjennom eierstrategi, vedtekter og enkeltvedtak.

Styret har ansvar for selskapet som helhet, og representerer alle eierne. Et styremedlem skal derfor utøve sin styrerolle ut fra hensynet til selskapets beste. Det betyr at man ikke representerer hverken partier, kommunen eller andre

interessenter, men ivaretar selskapets beste og eierne kollektivt på best mulig måte ut fra selskapets formål, og innenfor lovens rammer.

4.1.4 Styreleder

Styreleder har sammen med de andre styremedlemmene ansvar for forvaltningen av selskapet, og har i tillegg en mer aktiv rolle i det praktiske styrearbeidet. Styreleder har også ansvar for gjennomføring av styremøtene og holder dialogen med daglig leder. Eventuell representasjon i media vil også tillegges styrets leder.

4.1.5 Styrets sammensetning

Styret skal gjenspeile og representere selskapets behov, og medlemmene bør ha forskjellig og supplerende kompetanse. Faglig innsikt og interesse for selskapets formål er en forutsetning for godt styrearbeid. Styret bør derfor bestå av personer som kan bidra til å fremme selskapets formål. Kompetanse, kapasitet, mangfold og habilitet bør legges til grunn ved valg av styrerepresentanter

4.1.6 Styrets utøvelse av ansvar

Styret baserer sin ansvarsutøvelse på forretningsplan, eierstrategi, budsjett, årsregnskap og budsjettoppfølging. Styret fatter vedtak i enkeltsaker i styremøtene. Utover de styrende dokumentene er det vedtakene som er styrets viktigste verktøy for å forvalte selskapet. Kontakt utenom styremøtene foregår i hovedsak mellom styreleder og daglig leder. Denne kontakten kan dreie seg om spørsmål, avklaringer etc, men viktige beslutninger og styresignaler forankres i styremøtene. Styret bør ha et reflektert forhold til etiske problemstillinger som kan beramme selskapet, og det bør utarbeides en styreinstruks som omhandler etiske forhold.

4.1.7 Habilitet

Det enkelte styremedlem har plikt til å vurdere sin egen habilitet, men det er styret som beslutter om noen er å anse som inhabile i en sak. For interkommunale selskap (IKS) og kommunale foretak (KF) gjelder forvaltningslovens regler med hensyn til habilitetsvurdering av styremedlemmer. For aksjeselskap (AS) har aksjelovens §6-27 en tilsvarende regel.

4.1.8 Daglig leder

Det er daglig leder som har ansvaret for den daglige ledelsen av selskapet. Daglig leders ansvar er hjemlet i kommuneloven, aksjeloven og IKS-loven. Daglig leder ansettes av styret og er underlagt styret. Vedkommende skal følge retningslinjer og pålegg som gis av styret. I styringssammenheng forholder daglig leder seg til styret. Saker som er av stor betydning, eller uvanlige skal avgjøres sammen med styret med mindre daglig leder har fått myndighet fra

styret til å håndtere saken. I tilfeller der virksomheten eller kommunen som helhet vil bli påført vesentlig ulempe som følge av å avvente styrets beslutning.

4.1.9 Kommuneadministrasjonen

Kommuneadministrasjonens ansvar for fristilte virksomheter er å forberede og utarbeide underlag for kommunestyret og eierorganets utøvelse av eierrollen. Administrasjonen har ingen direkte styringsfunksjon overfor de fristilte selskapene. I den daglige oppfølgingen står kommuneadministrasjonen og kommunedirektøren til rådighet for ordfører der det anses som nødvendig. Dersom kommunens økonomiske bidrag eller forventninger til virksomhetene endres utenom de årlige budsjettbehandlingene er det viktig at kommunedirektøren i samråd med kommuneadministrasjonen kvalitets sikrer de økonomiske forholdene.

4.1.10 Kommunedirektøren

I den daglige driften har kommunedirektøren ansvar for å tilrettelegge for politiske beslutninger, samt iverksette og følge opp vedtak. Dette innebærer å informere de folkevalgte på et best mulig faglig grunnlag, slik at kommunedirektørens utrednings- og informasjonsplikt blir ivaretatt.

4.1.11 Kontrollutvalget

Kontrollutvalget har som oppgave å påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Det skal føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, samt at det gjennomføres helhetlige vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Minst en gang i valgperioden, innen utgangen av året etter konstitueringen av kommunestyret, skal kontrollutvalget utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Eierskapskontroll innbefatter å kontrollere om utøverne av kommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og kommunens prinsipper for eierstyring. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

5. Eierstyringsprinsipper Bamble kommune

1. Kommunen gir som eier klare, langsiktige mål for eierskapet i selskapene gjennom selskapsvise eierstrategier. Målene må vedtas i eierorganene. Selskapenes styre er ansvarlig for å realisere målene.
2. Selskapene skal ivareta sitt samfunnsansvar ved å blant annet integrere anerkjente krav til klima og miljø, og ivaretagelse av FNs bærekraftsmål i sine ambisjoner, mål, strategier og virksomhetsstyring. Det skal særlig vektlegges arbeid mot misligheter og korrupsjon, effektiv ressursbruk ved anskaffelser, høy standard på arbeid med helse miljø og sikkerhet, likestilling og mangfold samt samfunnssikkerhet.
3. Bamble kommune som eier vil at selskapene utarbeider etiske retningslinjer som jevnlig revideres og som skal være førende for den virksomhet som utøves i de selskap kommunen har eierinteresser i. Det skal være åpenhet knyttet til Bamble kommunes eierskap og til selskapets virksomhet.
4. Bamble kommunes formelle eierorgan er Kommunestyret. Kommunestyret har tilsyns- og kontrollansvar for kommunens eierskap og vedtar selskapsvise eierstrategier.
5. Bamble kommune bør sette klare avkastnings- og utbyttmål for selskaper hvor dette er relevant. For selskaper med mål utover forretningsmessige mål, suppleres/erstattes forretningsmessige mål med andre resultatmål eksempelvis mål av samfunnsmessig karakter og effektiviseringsmål.
6. Bamble kommune fremmer sine eierbeslutninger overfor selskapet gjennom generalforsamling/representantskap. Styret skal ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse på vegne av eierne.
7. Kapitalstrukturen i selskapet skal være tilpasset formålet for eierskapet og selskapets situasjon.
8. Det skal tilstrebes å benytte valgkomite som grunnlag for styreutnevnelser i selskapene. Styrets sammensetning skal kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets behov, egenart og formål. Styrets arbeid skal evalueres jevnlig.
9. Styrets godtgjøring skal være på moderat nivå, men fremstå som rimelig ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Daglig leders lønnsnivå i selskap der kommunen er en betydelig eier skal ligge på et konkurransedyktig nivå, men ikke være lønnsledende.
10. Eierne i selskapene skal likebehandles.

5.2 Selskapenes utøvelse av eierstyringsprinsippene

Utøvelse av eierstyringsprinsippene forutsetter tilsvarende prinsipielt innhold i vedtekter og/eller vedtak i det enkelte selskaps eierorgan. Implementering av prinsippene vil alltid forutsette tilpasning av selskapets vedtekter og vedtak i eierorganene. Hvilken og hvor stor innflytelse kommunen vil ha på gjennomføringen av eierstyringsprinsippene i det enkelte selskap vil avhenge av kommunens eierandel. Det er derfor viktig å arbeide for felles eierfora med øvrige kommuner for utvalgte selskaper.

5.2.1 Prioritering av arbeidet med eierstrategi pr selskap/samarbeid.

Når styringsprinsippene i Eiermeldingen er vedtatt, vil disse gjelde for kommunens andeler i alle selskap. Det vil da være viktig å prioritere arbeidet med å operasjonalisere eierstyringsprinsippene. Arbeidet bør prioriteres i samarbeid med andre eierkommuner der det er aktuelt, og der hvor det anses at gevinsten med operasjonalisering er størst og vedvarende.

I samarbeid med øvrige eierkommuner er det nå i første omgang prioritert å se på Grep Grenland AS og Grenland brann og redning IKS.

Det videre arbeidet med gjennomgang og operasjonalisering av eierstyringsprinsippene vil bli gjenstand for politisk behandling i de årlige eierrapportene.

5.3. Praktisk styring etter vedtatte prinsipper

Prinsipp 1.

Kommunen gir som eier klare, langsiktige mål for eierskapet i selskapene gjennom selskapsvise eierstrategier. Målene må vedtas i eierorganene. Selskapenes styre er ansvarlig for å realisere målene.

Bamble kommune har et langsiktig og strategisk perspektiv på sitt eierskap, med klare mål for hva de ønsker å oppnå gjennom sine selskaper og samarbeid. Kommunen benytter selskapsvise eierstrategier som et sentralt verktøy i sin eierskapspolitikk. Disse strategiene gir grunnlag for aktiv oppfølging av verdiene i de ulike selskapene.

Eierstrategiene skal fungere som en plattform for god styringsdialog og gi tydelige mål og retning for hva kommunen ønsker som eier. De kan inkludere aspekter som aksjonæravtaler, kommunikasjon med selskapet, informasjonsbehov, forventet avkastning, utbytteforventninger, effektiv drift, strategisk retning, kjernevirksomhet, målsettinger, tvisteløsning mellom eiere, samt forventninger til samfunnsansvar. Hver strategi er skreddersydd for det enkelte selskap.

Målene og forventningene som fremgår av eierstrategiene, skal følges av selskapene. Dersom det oppstår avvik, må disse begrunnes, og det skal forklares hva selskapet gjør for å tilpasse seg og oppfylle de fastsatte målene.

Prinsipp 2.

Selskapene skal ivareta sitt samfunnsansvar ved å blant annet integrere anerkjente krav til klima og miljø, og ivaretagelse av FNs bærekraftsmål i sine ambisjoner, mål, strategier og virksomhetsstyring. Det skal særlig vektlegges arbeid mot misligheter og korrupsjon, effektiv ressursbruk ved anskaffelser, høy standard på arbeid med helse miljø og sikkerhet, likestilling og mangfold samt samfunnssikkerhet.

Bamble kommune har en tydelig forventning om at selskaper de eier, skal ha nulltoleranse for korrupsjon. Kommunen mener at strenge krav til åpenhet og offentlighet er effektive verktøy mot dette.

Selskapene forventes å ta samfunnsansvar, med særlig vekt på å motarbeide korrupsjon, sikre effektiv ressursbruk, fokus på helse, miljø og sikkerhet, samt likestilling og mangfold. Samfunnsansvar innebærer å ta hensyn til sosiale og miljømessige faktorer utover lovpålagte krav. Bamble kommune forventer at alle selskaper de eier har utviklet egne retningslinjer for etikk, korrupsjonsforebygging, miljø, likestilling og integrering.

FN har utarbeidet en rekke mål for bærekraftig utvikling fram mot 2030. Målene gjelder for alle land i verden og handler om en bærekraftig utvikling som tar vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners behov. Overordnet fokuserer målene på bærekraftig utvikling innenfor klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. FNs bærekraftsmål gir retning for både offentlig virksomhet og næringsliv.

Bamble kommune legger vekt på flere aspekter i sin eierdialog, inkludert arbeidsgiverpolitikk, hvor kommunen forventer at selskapene har en aktiv politikk for HMS, lønn, rekruttering og inkludering. Når det gjelder klima og miljø, må selskapene jobbe systematisk med disse spørsmålene og ha klare mål for sitt arbeid.

Prinsipp 3.

Bamble kommunes formelle eierorgan er Kommunestyret. Kommunestyret har tilsyns- og kontrollansvar for kommunens eierskap og vedtar selskapsvise eierstrategier.

Kommunestyret har en sentral rolle i å utøve eierskap gjennom representantskap og generalforsamlinger, i tråd med selskapenes vedtekter. Som eier setter kommunen klare, langsiktige mål for sine selskaper gjennom spesifikke eierstrategier, som må godkjennes av eierorganene. Selskapenes styre har ansvaret for å oppnå disse målene.

Hovedmålene for eierskapsforvaltning inkluderer å sikre en positiv utvikling for selskapene, stabil og forutsigbar styring, samt å følge opp vedtatt eierpolitikk. Løpende forvaltning innebærer regelmessig kontakt mellom kommunen og selskapene, noe som sikrer god rapportering og prosesser ved valg og strategiske endringer.

Kommunestyret

- Vedtar kommunens eierpolitikk, herunder eierstrategier for det enkelte selskap.
 - Vedtar egnet selskapsform når ny tjeneste eller andre oppgaver/formål skal legges ut i egne rettssubjekter/foretak.
 - Velger valgkomite ved konstituering av nytt kommunestyre.
 - Velger representantskapsmedlemmer til interkommunale selskap (IKS), interkommunale politiske råd (IPR) og kommunale oppgavefellesskap (KO), fortrinnsvis etter innstilling fra kommunens valgkomite.
- Representantskapsmedlemmene skal velges blant kommunestyrets medlemmer for

hele valgperioden dersom ikke selskapsavtalen anviser noe annet.

Vararepresentanter skal også fortrinnsvis velges blant kommunestyrets medlemmer.

- Velger medlemmer til vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemd.
- Velger styremedlemmer til kommunale foretak, fortrinnsvis etter innstilling fra kommunens valgkomite.
- Foretar en total gjennomgang av eierpolitikken hvert fjerde år, senest ett år etter konstituering av nytt kommunestyre. I hovedsak skal eierpolitikken ligge fast over tid, men kan justeres ved behov som følge av vesentlige endringer i overordnede rammer for eierstyring, markedsmessige forhold eller annet.
- Behandler ajourførte eierstrategier en gang pr. år, fortrinnsvis på høsten.
- Vedtar årsbudsjett med økonomiplan, årsregnskap og tertialrapporter for kommunale foretak integrert i kommunens årsbudsjett med økonomiplan, årsregnskap og tertialrapporter.
- Fører tilsyn og kontroll for å sikre at kommunen når sine mål gjennom sine eierskap. Kontrollen foregår bl.a. gjennom vedtak av kontrollutvalgets forslag til selskapskontroll for perioden og behandling og oppfølging av disse.
- Behandler kommunens eierrapport og justerer selskapsvise eierstrategier, forventninger og avkastningsmål osv.

Kommunedirektør

- Fremmer forslag til helhetlig eierpolitikk, herunder eierstrategier for det enkelte selskap/foretak, til behandling i Formannskap og Kommunestyret.
- Fremmer sak for kommunestyret hvert fjerde år, fortrinnsvis senest ett år etter konstituering.
- Bidra med praktisk oppfølging av vedtak, koordinering, innkalling til eiermøter mm.

Spesielt om kommunale foretak

Kommunale foretak er ikke egne rettssubjekter og følger kommunens årshjul.

Styrebehandelte forslag fremmes som en del av kommunedirektørens handlingsprogram, og rapportering skjer gjennom tertialrapporter og årsregnskap.

Prinsipp 4.

Bamble kommune som eier vil at selskapene utarbeider etiske retningslinjer som jevnlig revideres og som skal være førende for den virksomhet som utøves i de selskap kommunen har eierinteresser i. Det skal være åpenhet knyttet til Bamble kommunes eierskap og til selskapets virksomhet.

Bamble kommune har etablert etiske retningslinjer som bør være grunnlaget for virksomheten i de selskapene kommunen eier. Disse retningslinjene setter standarder for etisk oppførsel for ansatte, folkevalgte og representanter i kommunale foretak. Det er viktig at selskapene fremmer en bedriftskultur der ansatte kan varsle om kritikkverdige forhold, og at det finnes klare rutiner for dette.

Åpenhet om kommunens eierskap er avgjørende for demokratiet. Alle vesentlige saker som påvirker kapital, mål eller har budsjettkonsekvenser, skal legges frem for Kommunestyret. Hvert år skal Bamble kommunestyre gjennomgå en eierrapport som gir en oversikt over kommunens portefølje og nøkkeltall, samt hvordan selskapene følger opp sine eierstrategier.

For å sikre tilgjengelighet, skal kommunens eierskapsmelding og oppdaterte eierstrategier være lett tilgjengelige på kommunens nettsider.

Prinsipp 5.

Bamble kommune bør sette klare avkastnings- og utbyttmål for selskaper hvor dette er relevant. For selskaper med mål utover forretningsmessige mål, suppleres/erstattes forretningsmessige mål med andre resultatmål eksempelvis mål av samfunnsmessig karakter og effektiviseringsmål.

Primæroppgave: Selskapets hovedoppgave er å drive selskapet effektivt i tråd med vedtektene, med fokus på langsiktig verdiskaping.

Avkastningsmål: Bamble kommune har investert betydelige ressurser i ulike selskaper og forventer en forretningsmessig avkastning. Avkastningsmålene vurderes over en fireårsperiode og revideres i forbindelse med kommunevalg.

Utbytte: Som eier har Bamble kommune klare forventninger til utbytte, som skal balansere utbetalinger med tilbakeholdt overskudd. Disse forventningene er en del av kommunens eierstrategi og kommuniseres til selskapene.

Resultatmål: For selskaper med mål utover rent forretningsmessige, settes spesifikke resultatmål, som kan inkludere effektivitets- og kvalitetsmål. I noen tilfeller er samfunnsoppgaver viktigere enn økonomiske resultater, noe som reflekteres i eierstrategiene.

Samlet vurdering: Det er avgjørende at kommunen har tydelige og tilpassede eierstrategier for å sikre at selskapene oppfyller både forretningsmessige og samfunnsmessige mål.

Prinsipp 6

Bamble kommune fremmer sine eierbeslutninger overfor selskapet gjennom generalforsamling/representantskap. Styret skal ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse på vegne av eierne.

I henhold til aksjeloven utøver aksjeeierne sin myndighet i selskapet gjennom generalforsamlingen. For interkommunale selskaper (IKS), kommunale foretak (KO), og interkommunale samarbeid (IPR) skjer dette via representantskapet. I tillegg til generalforsamlingen og representantskapet, bør det avholdes jevnlig eiermøter mellom selskapene og eierne. Innspill fra disse møtene skal betraktes som anbefalinger til styret og administrasjonen i selskapet.

Eiermøter kan inkludere kommunestyret, formannskapet, ordføreren, eller en gruppe bestående av ordfører, varaordfører og leder av mindretallet. Kommunedirektøren har alltid rett til å delta på eiermøtene.

De langsiktige forventningene til selskapene skal være tydeliggjort i de selskapsvise eierstrategiene. Dersom det skal behandles saker på generalforsamlingen eller representantskapet, som krever forhåndsbeslutning fra kommunestyret, må dokumentene sendes inn i god tid for å bli behandlet av formannskapet og kommunestyret. Normalt må disse dokumentene være mottatt minst seks uker før den planlagte behandlingen i kommunestyret.

Kommunale foretak er en del av kommunen, og styret i det kommunale foretaket rapporterer direkte til kommunestyret.

Prinsipp 7.

Kapitalstrukturen i selskapet skal være tilpasset formålet for eierskapet og selskapets situasjon.

Selskaper bør ha en kapitalstruktur som fremmer langsiktig verdiskaping, effektiv måloppnåelse og lave kapitalkostnader. Styret har et overordnet ansvar for å tilpasse kapitalstrukturen til selskapets situasjon, mål, strategi og risikoprofil.

Bamble kommune, som eier, bør også vurdere selskapenes kapitalisering. Dette vil bidra til en struktur som muliggjør god forretningsutvikling over tid og effektiv drift, også for selskaper med andre mål enn rent økonomiske. En dårlig tilpasset kapitalstruktur kan føre til ineffektiv drift, feilinvesteringer og lav avkastning.

Når generalforsamlingsdokumentene eller årsregnskapet skal behandles politisk, skal kommunedirektøren vurdere selskapets egenkapital og finansielle stilling med tanke på mulige uttak. For selskaper med forretningsmessige mål vurderes kapitalstrukturen ut fra inntjeningsutsikter, investeringsbehov og kapitalkostnader. Dette kan føre til justeringer i kapitalstrukturen.

For selskaper med andre mål kan det være nødvendig med spesifikke begrensninger, som for eksempel på låneopptak, som bør inkluderes i vedtektene eller samarbeidsavtalene.

Prinsipp 8.

Det skal tilstrebes å benytte valgkomite som grunnlag for styreutnevnelser i selskapene. Styrets sammensetning skal kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets behov, egenart og formål. Styrets arbeid skal evalueres jevnlig.

Styrets rolle og ansvar.

Styret har en sentral rolle i selskapet, hvor det har ansvar for å føre kontroll, utvikle strategier, fatte beslutninger og representere selskapet utad. En viktig oppgave for eierne er å oppnevne styret, og det er avgjørende at styrets sammensetning er riktig for å ivareta både selskapets og eiernes interesser.

Hovedoppgaver:

Strategisk Ledelse: Styret skal lede selskapet i tråd med vedtektene og eiers interesser.

Tilsyn: Styret fører tilsyn med den daglige ledelsen og organiseringen av selskapet.

Representasjon: Styret legitimerer selskapet i eksterne sammenhenger og tegner det juridisk.

Oppfølging av Eiers Forventninger: Styret må rapportere om eventuelle avvik fra eiers forventninger.

Bamble kommunestyre har forventninger til at styret:

- Utarbeide klare styreinstrukser og instruksjoner for daglig leder.
- Gjennomføre årlige evalueringer av styrets arbeid, som skal oversendes kommunestyret.
- Vurdere styremedlemmers behov for ekstern/intern opplæring.
- Fastsette en årlig plan med fokus på mål og strategi.
- Gi en samlet redegjørelse for selskapets styring i årsrapporten.

Valg av styre

Styret skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart og formål. Under er det listet opp hvilke erfaring og kompetanse styret som kollegium burde ha. Slik kunnskap må ofte opparbeides gjennom styrearbeid. Det er ønskelig å balansere kontinuitet og nyrekruttering, for å sikre at opparbeidet kompetanse ikke forsvinner men blir overført til nye styremedlemmer, samtidig som ny kompetanse også kommer inn i styret.

Styret skal som kollegium ha erfaring og kompetanse innenfor følgende områder:	
1.	Kunnskap om selskapets virksomhet, herunder formål, forretningsområder, lovgivning/forskrifter, strategi, avtaler mv.
2.	Bransjekunnskap, herunder kunnskap om trender og utviklingstrekk innenfor bransjen samt kunnskap om konkurrerende selskaper.
3.	Spesialkompetanse og erfaring innenfor områder som jus, økonomi/finans/regnskap, risikostyring, markedsføring, HMS, tekniske fag mv.
4.	Ledelserfaring og kompetanse knyttet til organisasjonsmessige endringsprosesser.
5.	Kompetanse og erfaring knyttet til offentlig forvaltning.
6.	Kompetanse og erfaring knyttet til styrearbeid.

Selskapenes vedtekter avgjør valgperiodene for styremedlemmer. Normalt er det ønskelig fra kommunens side at styremedlemmer velges for en toårsperiode i samsvar med aksjelovens hovedregel. Unntak fra dette kan gjøres dersom selskapenes vedtekter tilsier dette.

I interkommunale selskap utgjør som hovedregel representantskapet valgkomiteen. I aksjeselskap velges valgkomiteen av generalforsamlingen. Det skal være minimum 40% kjønnsbalanse i styrene til IKS. Varamedlemmer til styrer velges numerisk og ikke personlig for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret. Styremedlemmer i morselskapet bør ikke sitte i styret i datterselskaper.

Bamble kommunes representanter i eierorganene skal arbeide for at styret får en sammensetning som følger disse retningslinjene. Valgkomiteens begrunnede innstilling skal baseres på eierskapsmeldingens premisser for valg av styremedlemmer og selskapets behov.

I henhold til eierstyringsprinsipp nr. 6 skal eierstyringen skje gjennom de operative eierorganene (kommunestyret for KF, generalforsamling for AS, og representantskap for IKS, IPR og KO) For å unngå rolleblanding og habilitetskonflikter skal derfor Ordfører og kommunedirektør ikke sitte i selskapsstyrer. Aktive folkevalgte kan velges som styremedlemmer, men habilitetskonflikter må vurderes. I Henhold til Forvaltningslovens §6, første ledd bokstav e, er en folkevalgt automatisk inhabil til å treffe en avgjørelse i en forvaltningssak når vedkommende er styremedlem eller har enkelte andre sentrale verv eller stillinger i et selskap, samvirkeforetak, forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken. Av den grunn vil det kunne oppstå hyppige habilitetskonflikter i den politiske saksbehandlingen dersom sentrale folkevalgte har styreverv i selskap som ofte har saker av interesse for selskapet til behandling i politiske råd og utvalg.

Prinsipp 9.

Styrets godtgjøring skal være på moderat nivå, men fremstå som rimelig ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Daglig leders lønnsnivå i selskap der kommunen er en betydelig eier skal ligge på et konkurransedyktig nivå, men ikke være lønnsledende.

Styrets godtgjøring skal være på et moderat nivå, men samtidig bidra til verdiskapningen i selskapene. Den bør fremstå som rimelig i forhold til styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Daglig leders lønnsnivå i selskap der kommunen er en betydelig eier skal ligge på et konkurransedyktig nivå, men ikke være lønnsledende.

Det skal tas hensyn til den generelle lønns- og prisutvikling i samfunnet når styrets godtgjøring justeres.

I aksjeselskapene og i de interkommunale selskapene er det hhv. Generalforsamling og representantskap som årlig tar stilling til godtgjørelsens størrelse. Styregodtgjørelse for kommunale foretak fastsettes av kommunestyret.

Prinsipp 10.

Eierne i selskapene skal likebehandles.

For at Bamble kommune skal fremstå som en ryddig og tillitsfull samarbeidspartner skal kommunen behandle alle aksjeeiere og deltakere i interkommunale selskaper og samarbeider likt. Det vil bidra til å tiltrekke seg kapital og styrke kommunens attraktivitet i samarbeide med andre kommuner og selskaper.

Kommunen forventer at selskapene behandler eiere/deltakere likt. En del av styrets ansvar er å påse åpenhet mot alle eiere/deltakere.

Prinsippet om likebehandling er imidlertid ikke til hinder for at kommunen i forkant av generalforsamlinger involverer øvrige aksjeeiere for å diskutere fisjon/fusjon før generalforsamling, samt inngå aksjonæravtaler. Da gjelder normale regler for å håndtere taushetsbelagt informasjon og/eller innsideinformasjon. Det er også ønskelig å samordne eierernes interesser og holdninger til selskapenes utvikling. Det bør derfor etableres eierfora på administrativt nivå hvor de ulike eiernes interesser diskuteres, og samordnes i selskapsvise eierstrategier jfr. eierstyringsprinsipp nr. 1. Det vil bidra til å unngå motstridende styringssignaler overfor selskapet.

6. Administrativ oppfølging av kommunens eierskap

Kommunedirektøren har ansvar for den administrative oppfølgingen av kommunens eierskap.

Nedenfor er en overordnet oversikt over hvordan denne oppfølgingen skjer. Det vil bli utviklet interne administrative rutiner for å støtte dette arbeidet.

1. **Årlig rapportering:** Hver høst skal Bamble kommune presentere en eierrapport for å vurdere hvordan selskapene følger opp eierstrategiene.
2. **Årlig vurdering av selskaper:** Basert på rapportene fra selskapene, bør kommunen årlig vurdere ett eller to selskaper for mulige justeringer i eierstrategien.
3. **Fireårig revisjon:** Eierskapsmeldingen skal gjennomgå hvert fjerde år, i løpet av høsten etter konstituering av nytt kommunestyre.
4. **Informasjon til politikere:** Det er viktig at politikere og valgte medlemmer av styrer og representantskap har solid kunnskap om kommunens eierskapsmelding og prinsipper.
5. **Eiermøter:** For å opprettholde en god dialog mellom kommunen og selskapene, kan det innkalles til uformelle møter med representanter fra begge parter.
6. **Behandling av møtedokumenter:** Dokumenter som skal behandles i generalforsamlinger eller representantskapsmøter, må sendes til kommunedirektøren minst seks uker før møtet.
7. **Kommunale foretak:** Budsjet, tertialrapporter, regnskap og årsmeldinger for kommunale foretak skal integreres i kommunens øvrige dokumenter. Kommunestyret velger styret og fastsetter honorar, og styrets behandling skal refereres.
8. **Endringer i eierstrategi:** Hvis det er behov for endringer i eierstrategien, må kommunedirektøren legge frem en egen sak for kommunestyret.
9. **Delt eierskap:** For å koordinere eierstrategier ved delt eierskap, bør det tas initiativ til samarbeid mellom eierne.

7. Henvisning til lover og øvrig kunnskap

- Kommuneloven
- Aksjeloven – lov om aksjeselskaper
- IKS loven – lov om interkommunale selskaper
- KS – Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll
- Norsk Utvalg for eierstyrings og selskapsledelse (NUES) nues.no